

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNI SUD U ZENICI
Broj: 04 0 K 000064 08 K
Zenica, 23.01.2009. godine

Presuda pravosnažna 03.09.2009. godine.
Presudom Vrhovnog suda FBiH broj: 04 0
K 000064 09 Kž od 03.09.2009. godine
odbijena kao neosnovana žalba optuženog i
potvrđena prvostepena presuda.

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Kantonalni sud u Zenici, u vijeću sastavljeno od sudija: Asima Pezer, kao predsjednik vijeća, sudija Ljiljan Subašić, kao član vijeća, te sudije porotnici Valentin Avdo, Dadić Evelina i Seada Jabandžić, uz sudjelovanje Edbere Behlić, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv **optuženog HAKANOVIĆ EDINA**, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.ranijeg KZ FBiH, optužen po optužnici Kantonalnog tužilaštva – tužiteljstva ZDK Zenica, br. Kt:18/01 od 12.03.2003.g, odnosno po izmijenjenoj optužnici br.Kt-18/01 od 02.12.2008.g, nakon održanog usmenog, javnog i glavnog pretresa, dana 21.01.2009.g, u prisustvu optuženog i njegovog branioca po službenoj dužnosti, Mujkić Azijade, advokata iz Zenice, te u prisustvu kantonalnog tužioca – Delić Redže, dana 23.01.2009.g, izrekao je i javno objavio u prisustvu naznačenih stranaka, s tim da je umjesto kantonalnog tužioca Delić Redže objavljivanju presude prisustvovao kantonalni tužilac Hadrović Enisa, sljedeću

P R E S U D U

OPTUŽENI:

HAKANOVIĆ EDIN, sin U. i majke B. r., rođen ..., u mjestu L., Općina Z., stalno nastanjen u V., .., ..., državljanin ..., ranije bio zaposlen u ..., sada penzioner, oženjen, otac jednog djeteta, pismen, završio građevinsku tehničku školu, bio pripadnik ARBiH ..., vodi se u VE Općina V..., neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

K R I V J E

Što je:

Dana 26.01.1993. godine, u vrijeme oružanog sukoba između pripadnika Hrvatskog vijeća odbrane i Armije Republike Bosne i Hercegovine, u mjestima Dusina, Višnjica i Lašva, na području Općine Zenica, u svojstvu pripadnika Armije RBiH, kršeci

pravila Međunarodnog prava iz člana 3. st.1. tačka 1a, u vezi sa članom 147. Ženevske konvencije o zaštiti civilnog stanovništva za vrijeme rata od 12.08.1949. godine i člana 51. st.7. Dopunskog protokola Iz Ženevske konvencije iz 1977. godine, učestvovao u nečovječnom postupanju prema civilnom stanovništvu, tako što je zajedno sa nekolicinom drugih pripadnika Armije RBiH iz grupe od oko 40 zarobljenih civila hrvatske nacionalnosti izdvojio oko 20 muškaraca i žena među kojima je bilo i malodobnih osoba formirajući tzv. «živi štit», koji su potom isturili prema rovovima u kojima su se nalazili pripadnici Hrvatskog vijeća odbrane, krećući se iza njih pod naoružanjem, a sve s ciljem da iznude njihovu predaju, smatrajući da pripadnici Hrvatskog vijeća odbrane neće pucati na civile, da bi prilikom kretanja tzv. „živog štita“, usljed otvaranja paljbe od strane pripadnika Hrvatskog vijeća odbrane, osobe od kojih je formiran tzv. «živi štit» zalegle na zemlju, da bi po prestanku paljbe nastavili kretanje, nakon čega je iz ove kolone izdvojena R..Z. i upućena prema rovovima pripadnika Hrvatskog vijeća odbrane, s naređenjem da iste pozove da se predaju Armiji RBiH, što su isti i učinili,

čime je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 154. st.1.

u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine,

te se za učinjeno krivično djelo primjenom odredbi iz članova 33, 37, 40, 41, 42. st. 1. t. 1. KZ FBiH,

O S U Ā U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 1 (JEDNE) GODINE DANA.

Optuženi je dužan naknaditi troškove krivičnog postupka, a o visini troškova sud će odlučiti posebnim rješenjem.

O b r a z l o Ź e n j e

Kantonalno tužilaštvo Zenica, podiglo je optužnicu br.Kt:18/01 od 12.03.2003.g, protiv Hakanović Edina, da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1. ranijeg KZ FBiH i krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156.KZ FBiH, s tim da je kantonalni tužilac izmijenio činjenični opis i pravnu kvalifikaciju iz optužnice od 12.03.2003.g, tako da je optuženog Hakanović Edinu stavio na teret da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.KZ FBiH. Po ovoj optužnici ovaj sud je donio

presudu br.K:6/03 od 21.07.2005.g, kojom je optuženi na osnovu čl.345.tač.3. ZKP FBiH, oslobođen od optužbe.

Povodom žalbe kantonalnog tužioca u Zenici, Vrhovni sud FBiH, pod br.070-0-Kž-06-000053 od 15.01.2008.g, donio je rješenje kojim je uvažena žalba kantonalnog tužitelja, ukinuta je presuda Kantonalnog suda u Zenici br.K:6/03 od 21.07.2005.g, i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovljenom postupku ispitan je optuženi. Nakon izvedenih dokaza kantonalni tužilac je izmijenio činjenični opis optužbe 01.12.2008.g. i optuženom je stavljeno na teret da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.ranijeg Krivičnog zakona F BiH.

U dokaznom postupku, izvedeni su dokazi i to:

- kao svjedoci saslušani su V.M., K.A. K.A., R.P., R.Ž. , Z.M., K.M., K.M., Lj.M., R.M.,
- zatim svjedoci koje je predložila odbrana, P.Š., K.V., Š.J. i B.B..

Prema prijedlogu optužbe, odbrana se tome nije protivila pročitati su iskazi svjedoka K.F. i Lj.M., radi se o osobama koje su umrle, a iskaz su dale, K.F., pred Kantonalnim sudom u Zenici, na zapisniku o saslušanju svjedoka br.Ki-43/01 od 06.02.2002.g, a Lj.M., pred ranijim Višim sudom u Vitezu, pod br.KI-304/95 od 17.06.1996.g.

Uz saglasnost optužbe i odbrane pročitati su iskazi svjedoka dati pred Haškim tribunalom, a u skladu sa Zakonom o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog suda Tužilaštvu BiH, i korištenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju, i to svjedoka: K.I., R.Z., R.D., K.M. i R.Ž.. Svjedoci K.M. i R.Ž. svoj iskaz su dali i na glavnom pretresu. Ostali svjedoci se nalaze u SAD-u, što je bilo nesporno među strankama, te su bili nedostupni sudu.

Izvršen je uvid u sljedeće materijalne dokaze:

- rješenje Županijskog suda Travnik, br.Kv-6/01 od 21.01.2002.g,
- dopis FMO, br.06-01-6-4-4-516/03 od 10.11.2003.g,
- podnesak FMO, br.06-01-0-4-4-516/5/03 od 01.12.2003.g,
- naredba 3.Korpusa 7.Muslimanske brigade, strogo pov.br.101/93 od 19.01.1993.g,
- naredba Komandanta 3.Korpusa, strogo pov.br.02/33-209 od 23.01.1993.g,
- naredba 3.Korpusa, strogo pov.br.02/33-240 od 25.01.1993.g,
- naredba 3.Korpusa, strogo pov.br.02/33-251 od 25.01.1993.g,
- izvještaj o podacima za optuženog koji je dostavljen od F MO Odjel za odbranu Visoko, broj 19-15-04-49-1-130-1/03 od 09.12.2003.g,
- izvještaj o izvođenju odbrambenih dejstava 3.Korpus, 7.Muslimanske brigade, strogo pov.br.134/93 od 26.01.1993.g,
- redovni borbeni izvještaj 3.Korpusa, 7.Muslimanske brigade, strogo pov.br.131/93 od 26.01.1993.g, vanredni izvještaj Štaba odbrane Zenica br.14/02-64/93 od 26.01.1993.g,

- redovni izvještaj do 18,00 časova, Štab odbrane Okruga Zenica, br.02/928-449 od 26.01.1993.g,
- vanredni izvještaj Štaba Okruga Zenica, br.02/204-1 od 26.01.1993.g,
- vanredni izvještaj Štaba Okruga Zenica, br.02/204-2 od 27.1.1993.g,
- dopis 7.Muslimanske brigade, SVB, broj, 96/93 od 29.01.1993.g,
- sumarni borbeni izvještaj, OŠO Zenica, strogo pov.br.14/2-29/4 od 28.01.1993.g.
- presudu Suda BiH, broj:X-Kr-05/16 od 26.05.2006.g,
- fotodokumentaciju CSJB Zenica od 09.01.1993.g,
- drugostepenu presudu Apelacionog odjeljenja Suda BiH, br:X-Krž-05/16 od 27.10.2006.g,
- izvod iz kaznene evidencije za optuženog.

Optuženi poriče da je učinio krivično djelo za koje je optužen. Brani se na sljedeći način.

„Optuženi izjavi da se protiv njega postupak vodi više godina i da je u ranije u istrazi i na glavnim pretresima davao svoju odbrnu, te izjavi da u cijelosti ostaje kod svoje odbrane koju je davao u istrazi i na glavnim pretresima.

Na pitanje predsjednika vijeća optuženi dalje navodi:

Od 1989.g. ja sam bio zaposlen u Stanici milicije u Visokom. Inače, ja sam iz ranije vojske imao čin «Potporučnik» i završenu Školu rezervnih oficira u Bileći. Pred početak rata formirana je manevarska četa policije i ja sam bio na položaju zamjenika komandira. Od 01.06.1992. ovaj sastav je ušao u sastav ARBiH, što znači da sam od 01.06.1992. pripadnik Armije BiH, od 17.06.1992. sam bio komandir u jedinici. Negdje oko Nove godine što znači od 01.01.1993. ponovo je došlo do reorganizacija u Armiji, tako da je ta jedinica čiji sam bio komandir ušla u sastav Prvog odreda OŠ TO Visoko i ja sam dobio položaj zamjenik komandanta odreda. U to vrijeme ja sam obavljao vojne dužnosti, obzirom da je bio rat i moja jedinica je bila na lokalitetu Nabožiću, to je Nišićka visoravan. Vrlo je bitno napomenuti da je u to vrijeme odred u kojem sam bio zamjenik komandanta. Bio u sastavu Prvog korpusa ARBiH, a lokalitet od Kaknja prema Zenici dalje, bio je pod vojnom nadležnošću 3.Korpusa, te i mjesto i okolina gdje se desio navodni krivični događaj o kojem sud raspravlja.

Ja sam rođen na Dusini, moja familija je živjela na Dusini i žive na zaseoku Brdo, moja porodična kuća svi su bili tu, ja 2 mjeseca nisam posjetio svoje rodno mjesto, ne znajući za bilo kakva dešavanja, ja sam tražio od svog komandanta K.J., koji mi je odobrio odlazak sa jednim komentatom, da je u to vrijeme kod TE Čatići došlo do sukoba, postavljanja punktova od strane HVO-a i u to vrijeme me je J. zamolio da odem u civilu, a ne u unoforni, poslušao sam, krenuo sam sa vozilom koje sam ja dužio bila je oznaka, i s tim vozilom u civilu sam došao, bila je oznaka samo tablica, znači uz odobrenje komandanta došao sam u Dusinu, možda u dan 23. ili 24.01.1993.g. imao sam odobrenje da ostanem 4 dana.

Dolaskom, prvo dolaskom u Lašvu na željezničkoj stanici i dalje na dijelu gdje se skreće za Rajiće, zatekao sam dva punkta HVO-a, koji su kontrolisali, poznavao sam sve te ljude, bilo je kontrole, ali ništa posebno. **Kad sam došao kući ništa posebno, bio sam isključivo u civilu, nisam nosio nikakvo oružje sa sobom.**

U noćnim satima u sami mrak, sumrak, 3-jica komšija su došli i tražili mog brata M.. S obzirom da on nije bio kod kuće, onda sam ja razgovarao šta je razlog što su došli, ti ljudi su rekli da imaju problema, da se već kompletno stanovništvo iz sela Rajići, D.Višnjica i Lašva, hrvatsko stanovništvo kompletno izašlo iseljeno u zaselak Kegelj, to je neposredno kod puta za Busovaču, koji povezuje. Zamolili su me da dođem do sela dijela gdje se nalazi Mekteb, ja sam oko 3-4 sati otišao sa razgovaram sa njima. To su mještani iz tog sela, to su stariji ljudi, to nisu bile vojne osobe, tada je najvjerojatnije u Maglaju bio problem oko ratišta i svo vojno sposobno stanovništvo iz tog sela bili su angažovani u Maglaju, tako da tu bukvalno nije bilo vojno sposobnih stanovnika, većina tih ljudi je bilo staro i umrli su danas.

Kad sam došao u Mekteb u kuću H.K., koja je napuštena tu je bio sastanak sela, ljudi su razgovarali da se nešto kuha, da ima problema, pripadnici HVO se drugačije ponašaju nego što su do sada, onda su ljudi i ja sam bio tu, i govorili su da se organizuju straže, obzirom da je to bio početak rata, i tu se organizovale straže, dva čovjeka su hodala po selu, čuvala su taj lokalitet, imali su lovačkog naoružanja, jer je tu bilo dosta lovaca imali su lovačkog naoružanja. Bojno stanje i naoružanje ja nisam zapazio da je bilo vojno naoružanje, ne mogu se sjetiti, da li je ko imao ili nije, ne mogu to reći. Te straže su bile noću, nikakvog udjela nisam imao tu, nije bilo postavljanja punktova, tu su bili razgovori u kojima sam ja učestvovao, nisam imao ulogu da naređujem, niti da imam ulogu komandira.

Sutradan navečer je isto tako, bile su te straže i tek prekostradan, ja sam saznao da su dvojica ljudi zarobljena od strane pripadnika HVO –a to se radi o mom amidžiću H.N. i H.J., oni su kao civili bili na straži u selu i kao takvi su zarobljeni. Sutradan kad sam došao kad su me pozvali ponovo u selo, u taj lokalitet kuće, 25.01.1993. tada sam u selu vidio momka koji je bio u uniformi i koji je kasnije sam saznao da se preziva Č.E. mislim da se zove, i on se predstavio kao komandir čete, naziv te čete ne znam, znam da je pripadala nekom muslimanskom odredu, mislim da je ta jedinica izrasla u 7.Muslimansku brigadu, znači samo sam njega vidio, druge ljude nisam vidio, razlog otprilike je bio, da su poslali da izvide teren, da ojačaju taj teren-Mekteb. S obzirom da je došao tražio je smještaj za 15-tak ljudi i komšije su im izašle u susret i smjesili su te ljude, ja nisam vidio te ljude, ja sam rekao da ću prisustvovati tim dešavanjima i da ću biti na tom terenu, Dogovorili smo se ujutro da se nađemo 26.01.1993. da bi izvršili neko izviđanje, ja sam se dogovorio zajedno sa ovim ljudima komšijama da se izvrši izviđanje šta se dešava.

Kad sam krenuo, bila je još zima dogovorili smo se 08,00 sati, ja sam krenuo, malo ranije, išao sam autom, jer je moje selo udaljeno 1km, kad sam prolazio ispod zaseloga Kegelj, čuo sam pucnjavu. Prošao sam s autom, nisam mogao izaći do Mekteba s autom, jer je bio snijeg, ostavio sam vozilo na raskrsnicu Potok, tu sam ostavio i izašao sam pješice 150 m, čuo sam sporadičnu pucnjavu, prije toga bila je nešto jača u vozilu sam to ranije osjetio, vrlo brzo se to sve smirilo što se tiče pucnjave, na licu mjesta pred Mektebom zatekao sam mješane sela Dusina bošnjačke nacionalnosti sigurno ih je 15-20 ljudi, koji jednostavno nisu znali šta se dešava.

Kad sam došao jednostavno smo razgovarali šta se dešava, niko nije imao pojma, rekli su da su to pripadnici jedinice Armije RBiH otišli na lokaciju Kegelj i da je tamo došlo do oružanog sukoba između HVO-a.

Nedugo zatim, ja sam vidio da je jedna grupa vojnika vodila 4 zarobljena pripadnika HVO-a i doveli su ih do Mekteba, ja sam te ljude poznavao od ranije zato što su to moje komšije, znam da je bio R.A., iz mog sela zv.Č., sin N.R., bio je jedan od braće

K. je li M. ili M., ne znam koji od njih dvojice, mislim da je M., nisam siguran oni su u godini dana, poznajem ih ali ih baš najbolje nepoznajem, bio je jedan od sinova R.M., ne znam ko je četvrti bio, ali ne mogu se sjetiti imena, svi su bili u uniformama šarenim, nisu imali oznake, ovaj K. je bio u nekoj crnoj uniformi, ostali su bili u maskirnoj uniformi. K. čuo sam iz priče da je imao oznaku U i da su mu to pripadnici Armije šćupali-skinuli, jer je bila u obliku ustaške uniforme.

Odatle sam sišao, bio je zimski period, vidljivost je bila, vrlo je bitno da ja do Č. do tog momenta i kasnijeg dešavanja nikad nisam vidio te ljude, niti sam poznavao te ljude do tog dana, a pripadnike HVO-a sam poznavao jer su to bili komšije iz mog sela.

Bitno je kazati i ovo sav razgovor sa pripadnicima Armije je bio samo upoznavanje sa Č., nikakav razgovor sa pripadnicima Armije nije bio, nisam imao nikakvo svojstvo da sa njima razgovaram, vjerovatno me ne bi poslušali, nisam bio čak ni u uniformi, drugim riječima nisam preuzeo nikakvu komandu nad njima.

Dalje, ja sam sišao na put do Mekteba, zatekao sam jednu grupu civila koji su Hrvati, znao sam jednog, svi su bili s tog lokaliteta, stajali su na putu i pored njih oko 50 m, je stajao jedan vojnik . Kada sam prišao zatekao sam R.M. koji je ranjem bio u rame. Taj čovjek je imao 45-50 godina. Sinovi su mu sa mnom generacije, neki malo mlađi, ja sam tada imao 25 godina. Vidio sam jednu djevojku koja je pokušavala da mu zavije to rame, međutim, od straha ona to nije uspjela, prvi se put vjerovatno susrela s tim, ja sam onda prišao i zavio M. rame-odnosno M. ranu. Prvi put sam došao u kontakt sa Hrvatima, da komuniciram, uzeo sam od te djevojke zavoje i zavio sam njega M. i uzeo sam ga i rekao ja imam auto ovdje ,moramo te prebaciti da ti ukažemo pomoć, M. sam poveo do svog auta koje je bilo udaljeno 80-100 metara udaljenosti koje je bilo u Potoku. Dolaskom mene i M. u Potok ja zatičem grupu civila 20-tak hrvatske nacionalnosti, iz istog lokaliteta i tu su se nalazili u Potoku gdje je bilo moje auto, tu dolazi bukvalno do sapajanja, oni su najvjerovatnije bili razdvojeni, ne znam način dovođenja tih ljudi. U Potoku su bili svi pripadnici Armije, bilo je nešto ljudi koji su se spojili ova 4.došli su civili Muslimani, došli su pripadnici Armije i grupa ljudi Hrvata, neko je pitao ko sam ja, neko je rekao da sam Musliman, da je čovjek ranjen, da hoću da ga zavijem. U međuvremenu je došao i drugi ranjenik koji se zove B.B. bio je u uniformi, ranjen je u noge, jednu ili dvije, mislim da je bio ranjen, zamolio sam nekog od vojnika da vidi koliko je ranjen, već je imao zavoj, onda sam uzeo i M. i B. da ih odvučem u Zenicu da im ukažem pomoć. Međutim, putem radio veze vojnici su razgovarali između sebe, kasnije sam skontao imali jednu grupu koja je išla u zaselak Brdo, i već je tamo došlo do sukoba, sa Brda su zvali svoje pripadnike ovamo, govoreći da imaju poginulih, ranjenih, da su u kotlini da se ne mogu izvući, i tu se razvija sukob, ja sam insistirao da vozim te ljude, međutim, rekli su da se ne može proći to je lokacija D.Višnjice gdje su pripadnici HVO-a ostali, a civilno stanovništvo se izvuklo, najvjerovatnije ne bi mogao proći, znam da je jedan od vojnika koji je bio plavkaste kose, pitao ko zna put prema Brdu, s obzirom da sam ja bio jedini s Brda, rekao je da ću ih ja voditi prema Brdu.Bunio sam se jer sam htio da vozim te ljude, na način dajte da ja vozim ove ljude, da pitaju ostale da idu, ali ovi civili muslimani su to znali i znači kompletno civilno stanovništvo zarobljeno stanovništvo iz Potoka i svi pripadnici Armije su krenuli u selu Kegelj i iz tog zaseoka vodi put staza prema Brdu, ponovo se vraćaju s tim što su ranjenici dvojica ostali kod mene u autu. Preciznije jedan od pripadnika Armije naredio je, kasnije se ispostavilo da je zamjenik komandira čete i naredio je da se krene prema lokalitetu gdje su se

vodile borbe. Naredio je kretanje svojim pripadnicima Armije i svim zarobljenim i svim civilima pripadnicima –civilima hrvatima.

Zarobljenih hrvata civila je bilo 40 ili 50, bilo je zarobljenih 4-5 vojnika, dobili su naredbu da se kreću gdje su se vodile borbe, između HVO-a i Armije. Ja nikom nisam naređivao da se kreću, jer je i meni bilo naređeno. Ja sam u tom momentu bio faktički u svojsvu vodiča koji je pokazivao put prema Brdu. Znači od Potoka do sela Kegelj ima nekih 200 m, tačno kod greblja kod kuće K.S. na raskrsnici zaustavljena je kolona, u međuvremenu su me pitali koliko ima odavde do Brda, ja sam rekao da ima kilometar. Tu je zaustavljena kolona i onda su vojnici, taj komandir zamjenik komandira čete je zaustavio i kazao s obzirom da je to daleko da ovi koji su stariji ne bi trebali ići, onda je on izdvojio nekoliko starijih ljudi i ostavio ih u kući K.S. i ostavili grupu ljudi, da li je bila grupa pod nadzorom, ja ne znam da li ih je zadužio kome, to ne znam, ta grupa od nekih 20-tak mlađih ljudi i mlađih žena i omladine je krenula prema Brdu, kad su ih ovi odvojili rekli su idemo prema Brdu.

Koji je razlog vođenja tih ljudi, ja ne vidim taj razlog, međutim, kad se krenulo prema Brdu, ja i taj zamjenik komandira čete, smo išli na čelu kolone krenula je kolona i čitavo vrijeme do dijela gdje smo se zaustavili ja i zamjenik komandira čete smo išli u koloni, kolona je bukvalno bila jedan po jedan, sa strane su išli vojnici, zavisi od konfiguracije zemljišta jer su to livade, ta je kolona išla tako. Napominjem, da sukob gdje se desio, kasnije u izjavama pripadnicima HVO-a, sukob između Armije i HVO-a nikako nisu mogli vidjeti kolonu.

Kretanje kolone civila hrvatske nacionalnosti čiji sam bio ja na čelu i zamjenik nisu mogli vidjeti ni pripadnici Armije ni HVO-a, tako smo se kretali do jednog rezervoara, koji je prirodni zaklon, u odnosu na mjesto gdje se dešava sukob.

Po dolasku civila ti kompletno ostaju, i ja s njima, U blizini toga rezervoara dok su civila tu ostali došlo je do susreta pripadnika Armije koji su bili u prethodnom sukobu sa pripadnicima HVO-a i sa ostalim pripadnicima koji su vodili kolonu. Tada smo obaviješteni da je poginuo komandant čete i još jedan vojnik, da ima 2-3 ranjena vojnika Armije, koji se nisu mogli izvući sa tog lokaliteta, jer je lokalitet bio pod paljbom HVO-a. Znači tražio se način kako da se ti vojnici izvuku i da prestane paljba.

Z.R. je zamoljena da pozove pripadnike HVO-a kako bi se sa njima razgovaralo i kako bi se riješio sukob, a u kući je bio njen muž D., tako da je ona prvo zvala svog muža, a zatim je otišla po njega. Poslije toga Z. se vratila sa D. do rezervoara gdje su bili pripadnici Armije i civila hrvatske nacionalnosti, bilo je tu nešto i vojnika nisu bili svi vojnici, kada je D. rekao da ne može o tome razgovarati, jer ima mrtvih, da o tome može razgovarati R.Z.. Na kraju je dogovoreno D. je tražio da isključivo idem ja pregovarati, obzirom da me od ranije poznaju i da su to mještani našeg sela. Na kraju sam ja otišao, zamjenik komandira čete, otišao je D., njegova supruga nije krenula sa nama na razgovore. Došli smo kući kod D., u centar sela koje ima 4-5 kuća, pripadnici Armije su bili na položaju u blizini kuće 50 m D., a pripadnici HVO-a bili su do kuće N.K., a udaljene su 50 m, a D. je bila u sredini. Linija razdvajanja je bila maksimalno 100m. Ušli smo u sredinu.

Razgovori u kući D. trajali su maksimalno oko 10-tak minuta. Na jednom kauču sjedio sam ja i D., na drugom kauču sjedio je Z. i zamjenik komandira čete. Oni su vodili razgovore, ja i D. nismo riječ progovorili, bili smo nijemi posmatrači. Dogovoreno je da se izvuku ranjeni pripadnici Armije, s obzirom da je komanda Armije bila u Lašvi na ušću gdje se ulijeva rijeka Lašva u Bosnu na tom dijelu je bila

komanda te jedinice koja je pripadala odnosno ovi pripadnici Armije, dogovoreno je da svi pripadnici HVO-a i svi pripadnici Armije idu ponovo zajedno na dogovore na ušće kod Lašve, ima jedan put i dođe se tačno na ušće, daleko nekih 800 – jedan kilometar, to je put niza strmu, dođe se do spomenika lijevo pored pruge i dođe se do ušća, dogovoreno je s tim što svi pripadnici HVO i pripadnici Armije nosiće oružje, ali neće biti municije koja će biti u džepu. Tako se i desilo, svi pripadnici HVO su došli na jednu livadu, kao i svi pripadnici Armije došli su na jednu livadu, vratili su se u selo bez pratnje. Otišli su ponovo na pregovore na ušće.

Prema tome dogovoreno je, ponavljam još jednom, da svi pripadnici HVO i Armije krenu prema ušću, a to je ušće rijeke Lašve koja se ulijeva u Bosnu, a tu se nalazila komanda jedinice Armije. Dakle, pripadnici Armije i pripadnici HVO-a su pregledali jedan drugom oružje da nema metak u cijevi i zajedno su krenuli, u pravcu ušća. Ja se sa njima dalje nisam kretao, otišao sam u Potok, jer mi je odobreno da se mogu vratiti i odvesti ranjenike koje sam mogao odvesti u auto. Dolazim do ranjenika, do vozila, sjeo u vozilo i krenuo da vozim ljude, u to vrijeme dolazilo je pripadnika Armije još nekih jedinica, koje ne poznajem, putem i kod kuće H.E. zaustavljaju mene, preda mnom ima još jedno vozilo i dolazi momak koji se zove R. ne znam mu ime Hrvat je, dolazio i on po ranjenike, već je mirna situacija, međutim, zaustavljaju nas dole, kao neki punkt, kao u D.Višnjici je postavljena zasjeda da ne trebamo ići. U međuvremenu je sin od R.M. kojeg donose M. ili M., dobro je ranjen u obe noge, vjerovatno kad je bio sukob, sakrio se u šumi, našli su ga i donose ga do auta, ja ga pokušavam ubaciti u svoje auto, ali pošto je već bilo kod mene ranjenika, došao je R. sa autom i prebacujemo ga u njegovo auto i onda su rekli da možemo proći, išao je taj momak prvi, zatim, ja, čak je neko i pucao na to vozilo preošli smo i došli smo na ušće i tu je bio punkt, pitali su ko smo šta smo, ja sam bukvalno izvučen iz auta, prislonjen uza zid, htjeli su me čak strijeljati, repetirali su oružje, sve zbog toga što su rekli da pomažem neprijateljima, neko me prepoznao, i rekao dobro ne dirajte ga to je rekao neko od komšija, pustili su me, iznijeli su dvojicu ranjenika, i iz drugog vozila ranjenika, bio je sanitet, bilo je dosta vojnika, bilo je dosta pripadnika Armije, ja sam iziritiran tim događajem, sjeo sam ponovo u auto, uopšte više nisam htio da se vratim više u selo, napustio sam mjesto i otišao.

Prema tome, na kraju izjavljujem još jedanput, ni u jednom momentu kolona hrvata koja se u optužnici naziva „živi štit“ nije korištena kao „živi štit“. Ni u jednom momentu nije došlo do pucanja na tu kolonu, niti je ta kolona bila u blizini sukoba, niti je bila izložena sukobu, međutim, ja ni u kom slučaju nisam učestvovao u odlučivanju ili formiranju toga „živog štita“, ja sam u svim događajima objasnio tu svoju ulogu.

Na pitanje KTZ ZDK,

Kad ste došli u kolonu kod rezervoara, jesu li se civili vratili nazad po završetku pregovora ili na početku.

Optuženi po završetku pregovora.

KTZ Poslije završetka razgovora u kući D.R., gdje Vi idete,

Optuženi Ja idem na Vranjaču po pripadnike HVO-a, pazite to su bili nalazila se grupa HVO-a. D. je otišao po grupu vojnika na ovu stranu, a ja sam rekao hajte ovamo dovedeni su na livadu svi.

KTZ-Dok ste išli u toj koloni prema Brdu je li bilo zalijeganja na zemlju civila.

Optuženi –ne ni civila niti mene niti bilo koga.

KTZ-hoćete li nam objasniti imajući u vidu da je na ušću Lašve bila stacionirana Jedinica ARBiH i prije sukoba, hoćete li nam objasniti kako je došlo do toga, koja je bila Vaša uloga da jedinici 7. Muslimanske brigade idete pokazati, mimo jedinice koja je bila zadužena.

Optuženi znači ta jedinica koja je bila zadužena, niko od pripadnika te jedinice nije bio u selu, to je 3km bilo udaljeno od Dusine do tog ušća, nisu imali odjeljenje, vod, komandira, starješinu, koji bi razgovarao sa ljudima, komšijama, stanovništvom, kad su se pojavili ljudi to je bilo iznenađenje, to je došla neka jedinica koja nije poznavala teritoriju.

KTZ Vi ste bili pripadnik Armije, bili ste na raznim ratištima, je li se ikad u toku Vašeg službovanja, da između 2 strane vezu uspostavlja civil da prekida vatru.

Optuženi-jest, to se desilo na Zimči, kad sam ja rukovodio jedinicom, gdje se čovjek pojavio, to je bilo 1992. ja sam to doživio 03.05.1992 na Kula Banjevu u Visokom, to su ratišta gdje sam ja učestvovao i desilo se baš tako.

Optuženi najvjerovatnije pripadnici Armije su krenuli da razoružaju pripadnike HVO-a, međutim, nisu išli u napad, nego su pripadnici HVO-a rasplamtali vatru, i to je bilo tako.“

Iz izvedenih dokaza optužbe i odbrane proizilaze sljedeće karakteristične i odlučne činjenice:

Svjedokinja V.M., u vrijeme ratnih zbivanja bila je stara oko 16 godina. Pucnjava iz oružja počela je u jutarnjim satima. Kada se probudila čula je, takođe, povike. U kuću su upali vojnici, tražili su muškarce. Svi su odvedeni do mjesta Raskrižje. Vidjela je kako joj plače strina J., čula je da joj je poginuo sin D.. Na mjestu gdje su dovedeni bilo je više mještana hrvatske nacionalnosti. Došlo je do razdvajanja djece, starijih i ostalih. Ona je određena u grupu koja se kretala prema mjestu Brdo gdje su bili pripadnici HVO-a. Kasnije je došla do saznanja da je bila u koloni koja je formirana kao „živi štit“. Dok su se kretali prema mjestu zv.Brdo neko je zapucao pa su morali da zalegnu, sjeća se da je na nju legao otac da je zaštititi. Cijelo vrijeme je bila u šoku. Kada su došli do mjesta Brdo počeli su pregovori, a grupa hrvatske nacionalnosti u kojoj je ona bila uglavnom su čekali. Sjeća se da je tu bio vojnik D., da je bila među njima njegova supruga, koja je njega i ostale pozivala da se predaju.

Nije poznavala optuženog. Ne sjeća se da je on bio na mjestu događaja. U formiranju „živog štita“ učestvovali su vojnici.

Svjedokinja K.A., navodi da je poznavala optuženog Hakanović Edina. Optuženog je vidjela na mjestu krivičnog događaja. Nije imao maskirnu uniformu, ali je imao neku drugu uniformu, a u ruci je imao neku spravicu. Posebno naglašava da nije vidjela da je optuženi vršio odabir ljudi za „živi štit“.

Svjedokinja K.A., potvrđuje da poznaje optuženog, te ga je toga dana vidjela u mjestu zv.Potok, gdje je pričao sa vojnicima. Takođe, ne zna da li je optuženi učestvovao u izdvajanju ljudi u „živi štit“. Ona to nije vidjela. Vidjela je kako razgovara sa radio stanice i kako priča sa vojnicima.

Svjedok R.P., poznaje optuženog, jer su iz istog sela, a njihove kuće su udaljene jedna od drugih najviše 500m. Nije bio prisutan kada je formiran „živi štit“ i nije vidio ko je to formirao. Potvrđuje činjenicu da je u selu bilo oko 30 pripadnika HVO-

a, da je došlo do međusobne pucnjave prema vojnicima Armije R BiH. Inače je, od svojih komšija Hrvata, kao i od Z. čuo da su oni bili odvedeni u „živi štit“.

Svjedokinja R.Ž., navodi da su nju odrediti za „živi štit“ u kojem je bilo 15-20 ljudi, ne može reći ko je odredio formiranje „život štita“, njoj su to bili nepoznati ljudi. Optuženog poznaje, ali ga ona nije vidjela.

Svjedokinja Z.M., u vrijeme događaja imala je 15 godina. Sjeća se da je izdvojena u posebnu kolonu. Tada nije imala saznanje da je određena u kolonu za „živi štit“, ali je kasnije postala svjesna toga. Optuženog je poznavala, jer je ranije prolazila pored njegove kuće. Na mjestu događaja vidjela je optuženog i tada je iz kolone „živog štita“ izdvojio njenu rodicu M., jer je čuo da je njen brat poginuo. U isto vrijeme majka M. se počela gubiti kada je čula da joj je poginuo sin D..

Svjedok K.M., poznaje optuženog, u vrijeme događaja bio je star 20 godina. Navodi da je optuženi odvajao civile i zarobljene vojnike HVO-a, da idu u kolonu za „živi štit“, a druge je upućivao u kuću K.S.. Tu je bilo prisutno i drugih vojnika. Tvrdi da je lično vidio kako je optuženi izdvajao neke ljude da idu u kolonu „živog štita“. Takođe, navodi da se optuženi nije ponašao drsko, da nikog nije udario, niti maltretirao.

Svjedokinja K.M., navodi da je optuženi vršio formiranje „živog štita“, da je osobno birao ljude za „živi štit“, a da je njoj rekao da ostane sa mamom jer joj je loše, zbog pogibije sina. Optuženi se kretao duž kolone i osobno je to radio. Potvrđuje da je bilo i pucnjave.

Svjedok Lj.M., nije bio na mjestu gdje je formiran „živi štit“ i o tome ne može pričati. Poznaje optuženog i vidio ga je kada je došao sa R.Z. na mjestu zv. „Vranjače“, a radi dogovora da se prestane pucati.

Svjedok R.M., navodi da mu je u tim događajima ubijen sin, a da je on bio ranjen. Nije mogao vidjeti formiranje „živog štita“ zbog ranjavanja, ali je čuo da su u „živi štit“ vođene ženske osobe.

Svjedok B.B., navodi da je kritičnog dana ranjen i da je bio pripadnik HVO-a. Dok je ranjen čekao došao je optuženi koji je njega R.M. i R.N. odvuкао na Lašvansku petlju gdje su ih stavili u sanitetsko vozilo i prevezli do Bolnice u Zenicu.

Svjedok K.F., koji je u međuvremenu umro, svoj iskaz je dao 06.02.2002.g. Saslušan je u prisustvu optuženog. Potvrđuje da poznaje optuženog i da ga je vidio na mjestu događaja. Optuženog je primijetio kako koristi radio stanicu i nešto razgovara. Inače, optuženog je poznavao više godina, kao i njegovog oca. Kada je grupa zarobljenih vojnika i civila zaustavljena, optuženi je iz te grupe lično izdvojio K.N., Lj.P., R.Ž., te 4-5 mladih djevojaka, zatim K.V., K.S., R.M., R.N., K.I., B.B. i R.A.. Navedene ljude je izdvajao, tako što je rukom u njih uperivao i naređivao da se izdvoje iz grupe. On i njegova supruga nisu bili izdvojeni iz grupe. Nije znao tada zbog čega je to rađeno. Oni ljudi koji nisu izdvojeni odvedeni su u kuću K.S., a ostali su ostali na raskrižju gdje je bio i optuženi. Nije čuo naredbu da se ti ljudi izdvajaju za živi štit, ali kasnije kada su te ljude vratili u kuću S.K., čuo je da su odvedeni u „živi štit“ prema mjestu zv. Brdo.

Svjedokinja Lj.M., koja je u međuvremenu umrla, saslušana je kod istražnog sudije Slipac Stipe pred Višim sudom u Vitezu. Svjedokinja navodi da je toga dana bilo pucnjave, bacanja bombi. Jedino je poznavala optuženog Hakanović Edina koji je bio njihov prvi susjed, a on je tada bio neki zapovjednik, pa je naredio da se odvoji mlađi svijet, uključujući djevojke, tako da su ih tjeroali po naređenju Hakanovića da budu „živi štit“ na crti.

Svjedok K.I., saslušan je pred Haškim tribunalom 09.03.2004.g. Sada živi u SAD-a. U svom svjedočenju navodi da je vidio optuženog Hakanović Edina u mjestu zv.Potok kada su njih četvorica pridružili se civilima koji su na to mjesto dovedeni. Tada je optuženi Hakanović rekao:“niko vas neće povrijediti, ja sam dobrovoljno preuzeo odgovornost za ovu operaciju i ništa vam se ne može desiti. Ja sam odgovoran za sve., Dalje navodi da je grupu njih ispratio zajedno sa grupom vojnika sve do sela Brdo gdje su bili korišteni kao „živi štit“. Optuženi ih je nakon toga od sela Brdo vratio do St. kuće. Nakon toga više nije vidio optuženog.

Svjedok D.R., saslušan je pred Haškim tribunalom 17.12.2003.g. Potvrđuje da poznaje optuženog Hakanović Edina, te da je u vrijeme predmetnog događaja bio u njegovoj kući, gdje je bio on, R.Z. pripadnik HVO-a i jedan pripadnik Armije RBiH. On i optuženi Hakanović Edin su sjedili i nisu učestvovali u pregovorima oko okončanja oružanog sukoba. Taj dan bila je prisutna i njegova supruga Z., s tim da je ona i drugi stanovnici sela korišteni kao „živi štit“. Njegova supruga i drugi stanovnici, a po priči njegove supruge, bili su opkoljeni vojnicima Armije RBiH, kada su se kretali prema mjestu zv.Brdo.

Svjedokinja K.M., ispitivana je pred Haškim tribunalom 05.12.2003.g. Svjedoči da je optuženog Hakanovića vidjela 26.januara u Dusini i to na raskrsnici kada je „živi štit“ odveden prema Brdu. Navodi da joj se optuženi lično obratio i da joj je rekao da se ne treba pridružiti „živom štitu“, jer joj je majci zlo, pošto je njena majka čula da je njen sin D. ubijen. Navodi i činjenicu da je optuženi imao u svojoj ruci motorolu. Inače, optuženog Hakanovića poznavala je i prije rata, pošto su susjedi, a sa njegovom sestrom išla je u školu. Vidjela je svojim očima kako je određene osobe izdvajao za „živi štit“, te je sigurna da su ti civili korišteni za „živi štit“.

Svjedokinja R.Ž., saslušana je pred Haškim trigunalom 26.01.1999.g.U vezi predmetnog događaja svjedoči da je u vrijeme sukoba vidjela optuženog Edina Hakanovića i da je on izabrao oko 20 mlađih osoba kao „živi štit“, a ostale stare ljude da je ostavio na raskršću. Oni su se kretali prema mjestu zv.Brdo gdje su bili pripadnici HVO-a, a za njima su se kretali pripadnici Armije RBiH. Pripadnik HVO-a bio je i njen suprug. Kada su došli na mjesto Brdo vidjela je da je optuženi Edin imao megafon, te da je pripadnike HVO-a pozvao na pregovore. Tada je vidjela supruga kako silazi niz Brdo, optuženi je tražio da idu na pregovore u Lašvu, a njen je suprug zahtijevao da idu pregovarati u Zenicu.

Svjedok Š.P., svjedoči da je u vrijeme oružanog sukoba između pripadnika HVO-a i A R BiH, u mjestu Lašva-Dusina bio pripadnik Armije R BiH i to na komandnoj dužnosti. Dio Oružanih snaga II Bataljona 7.Muslimanske brigade bio je tada potčinjen Opštinskom štabu Zenica. Vojne jedinice imale su naredbu da štite vitalne objekte od armijskog interesa, kao što su Lašvanska petlja. Navodi da je nakon

završetka oružanog sukoba bio na mjestu događaja, jer je u sukobu poginuo i komandir čete njegove jedinice. U oružanom sukobu bilo je ljudskih žrtava i s jedne i s druge strane, a postupak je vođen i na Haškom tribunalu, zbog toga što su navodno neki pripadnici HVO-a strijeljani. U vrijeme oružanog sukoba na terenu isključivo je komandovao Č.E. koji je poginuo. U vrijeme tog sukoba nije poznavao optuženog Hakanović Edina i ne zna da je on bio u komandnoj strukturi kada se desio oružani sukob. Na mjestu oružanog sukoba mogli su biti pripadnici 3.Korpusa, te i vojnici koji su bili u sistemu rukovođenja i komandovanja. Optuženi koji nije bio pripadnik 3.Korpusa, nije mogao na bilo koji način izdavati naređenja oko formiranja „živog štita“ i učestvovati u nekim pregovorima. Navodi da on nije imao informaciju o „živom štitu“, da li je „živi štit“ uopće formiran, ko je naredio formiranje „živog štita“, a sa vojničke strane ne vidi razlog za formiranje ikakvog „živog štita“, jer je to mjesto bilo ispresijecano Oružanim snagama koje su bile u sukobu.

Svjedok K.N., u toku rata bio je pripadnik Oružanih snaga Armije R BiH. Prije rata bio je pripadnik bivše JNA. Sada je penzioner, a penzionisan je u činu General Major. Ovaj svjedok saslušan je na okolnosti, kako se formira „živi štit“, značaj „živog štita“, te druge okolnosti u vezi predmetne krivične radnje.

Prema vojnoj doktrini „živi štit“ predstavlja upotrebu određenog broja ljudi civila koji se stave ispred borbenog stroja vojne jedinice, na odstojanju od 20-50 metara. „Živi štit“ ljudi je uvijek na oku vojnika koji ih mogu u svakom trenutku ubiti ukoliko ne budu slušali upute koje im se daju od nadređenog komandanta ili vojnika. Cilj formiranja „živog štita“ je jedan osnovni cilj da se neprijatelj primora na predaju i kapitulaciju. Nadalje, cilj je da se i psihički djeluje na neprijatelja kako bi on u datom trenutku postao labilan. U „živi štit“ se stavljaju civili koji pripadaju neprijatelju, bilo po naciji, vjeri ili rodbina. Navodi da je bio na licu mjesta gdje se desio oružani sukob, da je snimio teren, da je pročitao materijal iz krivičnog spisa, te je njegov zaključak da grupa pripadnika HVO-a, sa mjesta gdje su bili nije mogla vidjeti kretanje grupe civila HVO-a, koja se kretala prema mjestu zv. Brdo. Tek kad je grupa civila i živog štita došla do zaseoka Brdo, tek tada su se oni mogli uočiti od strane pripadnika HVO-a. Nakon što su pripadnici Armije BiH i grupa civila iz „živog štita“ stigli u mjesto zv.Brdo, tada je pozivan pripadnik R. na razgovor, obzirom da ga je pozvala njegova supruga, poslije čega je došlo do spajanja pripadnika HVO-a, Armije RBiH i civila. Na osnovu toga svjedok iznosi zaključak: da se tu ne radi ni o kakvom apsolutno „živom štitu“, jer „živi štit“ nije nikad izveden pred grupu vojnika HVO-a, a u zaseoku Brdo. Na prvih 80% dionice kretanja tkzv. „živog štita“, objektivno fizički ih neprijatelj nije mogao osmatrati i zaključiti da se radi o „živom štitu“. Grupa civila i grupa vojnika nisu vođeni u rasporedu „živog štita“, već su jednostavno išli sa onima koji su ih vodili u grupi. „Živi štit“ koji je navodno doveden nije izveden pred neprijatelja, niti je upotrijebljen prema neprijatelju. Navedeni argumenti i činjenice svjedoku profesionalno govore da se u konkretnom slučaju uopšte nije radilo o „živom štitu“.

Na kraju svjedok zaključuje da po njemu grupa civila sa svojnicima HVO-a nije formirana s ciljem formiranja „živog štita“, već je formirana iz dobre namjere da se sukob ne bi proširio. Po njegovoj ocjeni radilo se u sukobu niskog intenziteta koji je mogao prerasti u sukob visokog intenziteta.

Svjedok Š.J., u vrijeme oružanog sukoba bio je na vojnom dužnosti komandanta Opštinskog štaba odbrane Zenica. Poznato mu je da su u to vrijeme izvođena borbena dejstva na području Dusine. Navodi da optuženog ne poznaje i da nije imao bilo

kakve kontakte u to doba s optuženim. Ne zna da je u komandnu strukturu bio uključen optuženi, ali da je bio neposredno bi bio potčinjen njemu. Kritičnog dana nije bio na mjestu sukoba, ali poznato mu je da je u okviru Armije vođena neka istraga, a u vezi borbenih dejstava u mjestu Dusina.

Izvođenjem materijalnih dokaza koji se nalaze u spisu, a sastoje se od fotodokumentacije, rješenja, naredbi redovnih borbenih izvještaja, vanrednih izvještaja, sumarnih borbenih izvještaja, i drugih izvještaja, proizilaze određene karakteristične činjenice i to:

Iz izvještaja i podataka koje je dostavilo Federalno Ministarstvo odbrane-obrane, Odjel za odbranu Visoko, broj: 19-15-04-49-1-130-1/03 od 09.12.2003.g, proizilazi da je optuženi bio aktivni pripadnik policije u Policijskom upravi Visoko, a od 20.04.1992.g, ulazi u tek formiranu Manevarsku četvu policije u kojoj je bio na dužnosti zamjenika komandira čete. Dana 01.06.1992.g, Manevarska četa policije prelazi u sastav Opštinskog štaba teritorijalne odbrane Visoko, a od 01.01.1993.g, optuženi se nalazi na dužnosti zamjenika komandira Prvog PDO OPŠTO Visoko. Od 15.10.1993.g. do 15.10.1994.g, optuženi je bio pripadnik Vojne jedinice 5099, a od 16.10.1994.g, pa do kraja rata optuženi je ponovo vraćen u Policijsku upravu Visoko. Iz naredbi 3.Korpusa i njegovih brigada, te Štaba Okruga Zenica evidentno je da je u vrijeme predmetnog krivičnog događaja bio oružani sukob između pripadnika HVO-a i Armije RBiH. Osim oružanog sukoba koji se dogodio u mjestima Dusina, Višnjica, Lašva, Brdo, sukob se dešavao i na širem rejonu Općine Busovača i Vitez.

Iz ovih izvještaja evidentno je da je u selima Gornja Višnjica, Brdo i Dusina, a koja sela se nalaze na rejonu Lašva, desio oružani sukob u kojem je bilo poginulih i ranjenih osoba. Tako se u vanrednom izvještaju Štaba odbrane Općina Zenica navodi, da su borbe vođene u jutarnjim satima između pripadnika Armije i postrojbi HVO-a, a na navedenom prostoru selo Dusina, selo Brdo i Gornja Višnjica, da su u borbama poginula tri pripadnika HVO-a, da su tri ranjena, a da je od 5-6 vojnika zarobljeno. Navodi se da su poginula i dva pripadnika Armije RBiH i to Č. i S., a da su 4 vojnika ranjena. U svim drugim izvještajima ponavljaju se navedene činjenice, a u jednom se konstatuje da je C.Ž., pripadnik HVO-a, ubio komandira čete Č.E..

U završnoj riječi kantonalni tužilac izjavi, da smatra da je van svake razumne sumnje dokazano da je optuženi Hakanović Edin počinio krivično djelo ratni zločin, protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.KZ FBiH, a kako je to činjenično opisano u izmijenjenoj optužnici od 02.12.2008.g. Radnja formiranja i upotrebe tkzv.“živog štita“, po mišljenju tužilaštva, predstavlja nečovječno postupanje prema civilnom stanovništvu. Radnja formiranja i korištenja civila za „živi štit“ predstavlja nečovječno postupanje, što je utvrdio i Međunarodni sud za bivšu Jugoslaviju u presudama K. i Č. od 26.02.2001.g, u predmetima N. i M. od 31.03.2003., te u predmetu B. od 03.03.2000.g. Formiranje i korištenje civila za „živi štit“ predstavlja nečovječno postupanje koje je izraženo u presudi Suda Bosne i Hercegovine broj X-Kr-05/16 od 26.05.2006.g. Da je optuženi počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.KZ FBiH, kako je to činjenično opisano u izmijenjenoj optužnici, potvrđuju u svojim iskazima datim na glavnom pretresu svjedoci, kao i svjedoci saslušani pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju, te svjedoci koji su tokom krivičnog postupka umrli.

Kantonalni tužilac traži da sud optuženog oglasi krivim i kazni po zakonu, a da prilikom izricanja kazne uzme u obzir olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, koji se ogledaju u tome da optuženi do sada nije kažnjavan, da se korektno držao tog krivičnog postupka, te imajući u vidu njegov human odnos prema B.B., R.M. i R.N..

Branilac optuženog u završnoj riječi predlaže da se optuženi oslobodi od optužnice. Optužnica nema obilježje krivičnog djela, u pogledu vremena i mjesta izvršenja, te predmeta na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično djelo što tačnije odredi. Optužnica je neodređena i površna što se tiče samog mjesta izvršenja, jer se navode mjesta Dusina, Višnjica i Lašva. U vrijeme događaja optuženi je bio u posjeti roditeljima, te je imao svojstvo civila. Ukoliko sud prihvati upute Vrhovnog suda F BiH, da je optuženi i pored toga što je bio u posjeti roditeljima, imao svojstvo vojnog lica, jer je ova činjenica utvrđena materijalnim dokazima u spisu, tada odbrana smatra da u radnjama optuženog nema obilježja krivičnog djela za koje je optužen.

Iz iskaza svjedoka Š.J. i P.Š. proizilazi da optuženi po sistemu rukovođenja i komandovanja nije na bilo koji način mogao izdavati naređenja oko formiranja „živog štita“ i učestvovati u nekim pregovorima. Odbrana smatra da nije utvrđeno da je formiran „živi štit“. Niko od pretpostavljenih nije optužen za formiranje „živog štita“, da je postojala odluka za formiranje „živog štita“, onda bi optuženi mogao da odgovara za pomaganje izvršenja ovog krivičnog djela. U Hagu su bila procesuirana samo lica koja su imala komandnu odgovornost. Braniteljica smatra da je jedina moguća i pravedna oslobađajuća presuda na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u toku postupka.

Optuženi je također dao svoju završnu riječ. Navodi da se osam godina brani pred sudom i dokazuje svoju nevinost za nešto što nije počinio, niti je sam mogao bilo čim uticati na nešto što se desilo. Zna se da se 26.01.1993.g, u selu Dusina desio zločin, gdje je živote izgubilo 10 ljudi, od toga osam pripadnika HVO-a i dva pripadnika Armije R BiH, a petoro ljudi je ranjeno. Veliki boj civila hrvatske nacionalnosti protjeran je iz svojih domova i još ni danas se nisu vratili. Određeni zarobljeni odvedeni su u Muzičku školu i KPD Zenica gdje su mučeni. Imajući u vidu sve te činjenice Kantonalno tužilaštvo u Zenici to smatra nebitnim i zanemaruje. U državi je i dalje na snazi parola „da najlakše pucaju najslabija leđa, jer ih niko ne čuva,“ što optuženi osjeća na svojim leđima. Optuženi potvrđuje da je bio pripadnik Armije R BiH, tu činjenicu ne spori, ali i dalje u završnoj riječi poriče da je učinio krivično djelo, da on nije formirao nikakav „živi štit“. Jedino je istinita činjenica da je zamolio vojnike Armije, da svjedokinju K.M. ostave sa majkom kojoj je bilo loše, jer joj je poginuo sin. Ako sud smatra da je to zločin, spreman je da za to odgovara. Ni jedan pripadnik HVO-a nije potvrdio da je vidio civile i njihovo kretanje i da su po njima pucali. To se vidi iz izjava R..P. i Lj.M. .Optuženi ističe, da je važno napomenuti da je on bio u svojstvu vodića pripadnicima Armije i da je cilo vrijeme išao na čelu kolone, pa ako je to bio kakav „živi štit“, onda je i on optuženi bio u toj „živom štitu“. Da su njegove namjere bile da pomogne govori činjenica, da je ranjene pripadnike HVO-a zbrinuo u svoje auto, ukazao im pomoć, a kasnije prevezao ih do saniteta, gdje je doživio velike neprijatnosti od pripadnika Armije. Nada se da će sud uzeti u obzir sve činjenice i utvrditi da nema njegove krivnje ni u najmanjoj mjeri.

Zasnivajući presudu na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, a nakon dužne savjesne ocjene svakog dokaza pojedinačno i u vezi s ostalim

dokazima i na osnovu takve ocjene, primjenjujući i osnovno načelo iz Zakona o krivičnom postupku, slobodnu ocjenu dokaza, sud je izveo sljedeće činjenične i pravne zaključke.

Izmijenjenom optužnicom od 02.12.2008.g, optuženom se stavlja na teret da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1. KZ F BiH, („Sl.novine F BiH“, br.43/98).

Iz izvedenih dokaza optužbe i odbrane nedvojbeno proizilazi da je dana 26.01.1993.g, došlo do oružanog sukoba između vojnih formacija, pripadnika HVO-a i Armije R BiH. Oružani sukob dogodio se na širem prostoru mjesta Lašva, Dusina i Višnjica, na području Općine Zenica. Ovaj zaključak suda proizilazi iz svih izvedenih dokaza. Svi saslušani svjedoci potvrđuju činjenicu da je došlo do oružanog sukoba. Iz pismenih dokaza, a osobito iz naredbi 3.Korpusa, 7.Muslimanske brigade, zatim redovnih borbenih i vanrednih izvještaja Štaba Okruga Zenica, proizilazi postojanje oružanog sukoba između pripadnika Armije R BiH i HVO-a. Evidentno je da je u nastalom oružanom sukobu bilo ljudskih žrtava s jedne i druge strane. Ovu činjenicu potvrđuju svi saslušani svjedoci, što je potvrđeno i fotodokumentacijom Centra službi javne bezbjednosti. Ljudske žrtve naznačene su i u redovnim vanrednim izvještajima 3.Korpusa, odnosno Štaba Okruga Zenica. Iz ovih izvještaja vidljivo je da je došlo do pogibije pripadnika vojnih formacija na strani Armije R BiH i HVO-a, kao i ranjavanja vojnika na obe strane.

Prema odbrani optuženog sporno je njegovo učešće u događaju za vrijeme oružanog sukoba, da li je optuženi u svojstvu pripadnika Armije R BiH kršio pravila Međunarodnog prava iz čl.3.st.1. tač.1a), u vezi sa čl.147.Ženevske konvencije o zaštiti civilnog stanovništva za vrijeme rata od 12.08.1949.g i čl.51.st.7.dopunskog Protokola uz Ženevske konvencije iz 1997.g.

Sporno je, da li je optuženi učestvovao u nečovječnom postupanju prema civilnom stanovništvu, tako što je zajedno sa nekolicinom drugih pripadnika Armije R BiH iz grupe od oko 40 zarobljenih civila hrvatske nacionalnosti izdvojio oko 20 muškaraca i žena, među kojima je bilo i mladb.osoba, formirajući tkzv.“živi štit“, koje su potom isturili prema rovovima u kojima su se nalazili pripadnici HVO-a.

Optuženi poriče da je kao pripadnik Armije R BiH učestvovao u oružanom sukobu 26.01.1993.g. Brani se da su u sukobu učestvovale jedinice 3.Korpusa, a on je bio pripadnik Prvog korpusa Armije R BiH. U selu Dusina, gdje je inače rođen, bio je u posjeti roditeljima. Kada je došlo do sukoba, optuženi je pružao pomoć pripadnicima HVO-a koji su ranjeni, a pripadnicima Armije R BiH pomagao je kao vodič. Posebno poriče da je on učestvovao u izdvajanju civila hrvatske nacionalnosti radi formiranja „živog štita“. Priznaje samo činjenicu da je on zamolio pripadnika Armije R BiH, da se iz kolone izdvoji K..M., koja je trebala pomoći svojoj majci, kojoj je bilo zlo, pošto je čula da joj je sin ubijen.

Iz iskaza saslušanih svjedoka, a i odbrane optuženog, sud zaključuje da su pripadnici Armije R BiH, iz njihovih porodičnih kuća doveli sve civile hrvatske nacionalnosti na određeni prostor u mjestu Dusina. Svjedoci to mjesto nazivaju Raskrižje. Na tom

mjestu došlo je do razdvajanja djece, starijih osoba i drugih, tako da su starije osobe i djeca odvedeni u kuću K.S.. Od preostalih mještana hrvatske nacionalnosti, kao civilnih osoba, formirana je kolona, koja se zajedno sa pripadnicima Armije R BiH uputila prema mjestu zv.Brdo, gdje su bili položaji HVO-a. Sporno je da li je ova formirana kolona imala obilježja „živog štita“, i da li je optuženi učestvovao u formiranju „živog štita“.

U vrijeme oružanog sukoba optuženi je bio pripadnik Armije R BiH. Iz podataka koji su dostavljeni od Federalnog ministarstva odbrane vidljivo je u to vrijeme optuženi pripadao Vojnoj formaciji Štabu teritorijalne odbrane Visoko. Optuženi priznaje da je bio pripadnik Armije. Na osnovu svega sud zaključuje da je u vrijeme sukoba optuženi imao svojstvo pripadnika Armije, bez obzira što je bio na vojnom dopustu ili odmoru. U vrijeme oružanog sukoba optuženi je nosio određenu uniformu, o čemu su svjedočili saslušani svjedoci, a mnogo je njih svjedočilo da je u ruci imao određenu spravu (motorolu) i da je preko te sprave komunicirao.

Sud prihvata dio odbrane optuženog kada se navodi da on nije mogao izdati naredbu o formiranju „živog štita“. U vrijeme sukoba optuženi nije pripadao vojnim formacijama 3.Korpusa, koje su učestvovala u oružanom sukobu. Optuženi je pripadao Vojnoj formaciji Prvog korpusa, čije vojne jedinice nisu bile na prostoru predmetnog oružanog sukoba. Stoga je logično da optuženi nije mogao naređivati vojnim jedinicama kojima nije pripadao, pošto su te vojne jedinice imale svoje rukovodno vojno osoblje. Ovaj zaključak suda proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka Š.J. i P.Š., koji svjedoci su bili pripadnici Armije R BiH i to 3.Korpusa, a bili su na rukovodnim vojnim dužnostima. Svjedoci P.Š. i Š.J. su saglasno izjavili da nisu poznavali optuženog Hakanovića u vrijeme sukoba i da on nije bio pripadnik vojnih formacija kojima su oni rukovodili.

Sud ne prihvata odbranu optuženog kojom poriče da je zajedno sa drugim pripadnicima Armije R BiH, iz grupe od oko 40 zarobljenih civila hrvatske nacionalnosti, učestvovao u izdvajanju oko 20 muškaraca i žena, među kojima je bilo i mlđb.osoba, radi formiranja „živog štita“. Ovaj dio odbrane optuženog opovrgnut je iskazima saslušanih svjedoka.

Svjedoci R.P., Lj.M., R.Ž., K.A., K.A., K.M., K.M. i K.M. potvrđuju odlučnu činjenicu da je optuženi učestvovao u formiranju „živog štita“. Ovi saslušani svjedoci poznaju optuženog pošto su prije rata živjeli u istom mjestu, odnosno u selima koja su jedno do drugog. Optuženi nije poricao da poznaje navedene svjedoke, kao svoje komšije – susjede iz susjednog sela. Tako, svjedokinja K.A., potvrđuje da poznaje optuženog, da ga je vidjela na mjestu gdje se to sve dešavalo, da je na sebi imao neku uniformu i da je u ruci držao spravicu. Posebno navodi, da je optuženi vršio odabir ljudi za „živi štit“. Svjedokinja K.A. vidjela je optuženog kako razgovara sa radio stanice. Neki svjedoci kažu da je to neka spravica ili motorola. Vidjela je, također kako priča s vojnicima. Svjedok R.P., nije bio prisutan na mjestu formiranja „živog štita“, jer je u to vrijeme bio sa pripadnicima Vojne jedinice HVO-a koji su toga dana bili u oružanom sukobu sa pripadnicima Armije R BiH. Međutim, kasnije od svojih komšija Hrvata, kao i od Z. čuo je da je formiran „živi štit“. Svjedokinja R.Ž. potvrđuje da su nju odredili za „živi štit“ u kojem je bilo 15-20 ljudi. U vrijeme oružanog sukoba svjedokinja Z.M. bila je stara svega 15 godina. Navodi da se sjeća da je izdvojena u posebnu kolonu. Tada nije imala saznanje da je ta kolona određena

za „živi štit“, ali je kasnije postala svjesna toga. Na mjestu događaja vidjela je optuženog koga je poznavala i vidjela je kada je iz „živog štita“ izdvojio njenu rodicu M., čiji je brat poginuo. Svjedok K.M., koji poznaje optuženog, svjedoči da je vidio optuženog kako odvaja civile u kolonu za „živi štit“, a druge ljude je upućivao u kuću K.S.. Tvrdi, da je lično vidio optuženog kada je izdvajao neke ljude za „živi štit“. Međutim, potvrđuje činjenicu da se optuženi nije drsko ponašao, da nikog nije udarao, niti maltretirao. Inače, saslušani svjedoci hrvatske nacionalnosti svjedočili su da su u vrijeme oružanih sukoba bili maltretirani od pripadnika Armije R BiH, da su im prijetili i da su doživjeli niz nečovječnih postupaka. Svjedok D.R., svjedoči da poznaje optuženog Hakanovića. U vrijeme oružanog sukoba bio je pripadnik HVO-a i nalazio se na položaju zaselak zv.Brdo. Tu se nalazi njegova kuća, te je kritičnog dana došlo do pregovora u njegovoj kući. U pregovorima su učestvovali jedan pripadnik Armije R BiH i R.Z., kao pripadnik HVO-a. Svjedok i optuženi bili su tu prisutni, ali nisu učestvovali u pregovorima oko okončanja oružanog sukoba. Tada je bila prisutna i njegova supruga Z. i od nje se saznalo da su stanovnici sela korišteni kao „živi štit“, jer su bili opkoljeni vojnicima Armije R BiH, a kao „živi štit“ kretali su se prema mjestu zv.Brdo, gdje su pripadnici HVO-a imali svoj položaj i odakle su dejstvovali iz svog oružja.

Svjedokinja K.M., potvrdila je odbranu optuženog da joj se optuženi lično obratio i da ona ne treba biti u „živom štitu“ jer joj je majci pozlilo. Optuženog je poznavala od ranije. jer je sa njegovom sestrom išla u školu. Vidjela je svojim očima kako su određene osobe izdvajane za „živi štit“. Sigurna je da su civili i korišteni za „živi štit“, i da je u svemu učestvovao i optuženi. Navodi, takođe da je ona i zahvalna optuženom što ju je izdvojio iz kolone koja je kasnije korištena kao „živi štit“ i što joj je omogućio da pruži pomoć svojoj majci, kada je njen brat poginuo.

Svjedokinja R.Ž., koja je saslušavana pred Haškim tribunalom, svjedoči da poznaje optuženog, da je u vrijeme oružanog sukoba vidjela optuženog, a potvrđuje da je on izabrao 20 mlađih osoba za „živi štit“, a da je ostale ljude ostavio na raskršću, koji su kasnije smješteni u kuću S.K..

Pojedinačnom analizom saslušanih svjedoka, koji su u vrijeme oružanog sukoba živjeli na prostoru gdje se desio oružani sukob, a koji svjedoci su poznavali optuženog kao komšiju, sud nalazi dokazanu odlučnu činjenicu da je u vrijeme oružanog sukoba između pripadnika Armije R BiH i HVO-a, došlo do formiranja „živog štita“ od civila hrvatske nacionalnosti. Optuženi je učestvovao u radnji formiranja „živog štita“, kao pripadnik Armije R BiH, kada je pojedinačno izdvajao civile hrvatske nacionalnosti za „živi štit“. Ovu odlučnu činjenicu nedvojbeno je potvrdilo više saslušanih svjedoka i sud ne vidi razlog, a takav razlog nije ni utvrđen da se ne vjeruje tim svjedocima. Saslušani svjedoci nemaju motiv, ni razlog da lažno optužuju i terete optuženog. U toku postupka saslušani svjedoci su ukazali na djelimično pozitivno ponašanje i držanje optuženog u tragičnom oružanom sukobu. Optuženi u sukobu nije nosio oružje, nije civilima prijetio, ili ih na drugi način omalovažavao. Svjedokinja K.M. je pomogao, jer ju je izdvojio iz „živog štita“, jer je vidio da je njena majka u lošem stanju zbog pogibije sina.

Na kraju poslije vraćanja civila iz „živog štita“ u kuću S.K., optuženi je svojim automobilom vozio trojicu pripadnika HVO-a, koji su bili ranjeni, a radi ukazivanja ljekarske pomoći. Iz nastalog oružanog sukoba sa sigurnošću se može zaključiti da su postojali razlozi za formiranje „živog štita“. Iz redovnih i vanrednih izvještaja

određenih komandi 3.Korpusa, vidljivo je da je došlo do pogibija i ranjavanja vojnika Armije R BiH, zbog čega je formiranje živog štita naređeno u cilju okončanja sukoba i eventualne predaje pripadnika HVO-a. Ovaj zaključak proizilazi iz daljeg događanja, u kojem je učestvovao i optuženi, koju činjenicu optuženi i ne osporava. Nakon što je formiran „živi štit“ naređeno je kretanje od mjesta gdje je formiran prema mjestu zv.Brdo, gdje su bili pripadnici HVO-a, a sa kojeg su mjesta isti učestvovali u oružanom sukobu pucajući iz vatrenog oružja. Da je ovo tačno proizilazi iz izvještaja o izvođenju borbenih dejstava, 3.Korpusa, jer se u ovom izvještaju navodi da je u napadu od strane bojovnika HVO-a poginuo borac Č.E., koji je pogođen iz snajperske puške, a navodno ga je ubio bojovnik C.Ž., iz sela Donja Višnjica. Iz ovoga proizilazi zaključak suda, da su razlozi formiranja „živog štita“ bili prisiljavanje pripadnika HVO-a na prestanak borbenih dejstava i njihovo predavanje, što se kasnije i dogodilo.

Formirani „živi štit“ od mještana hrvatske nacionalnosti morao se kretati od mjesta formiranja prema mjestu zv. Brdo u dužini oko 1km. U svojoj odbrani optuženi potvrđuje navedenu dužinu kretanja. Za vrijeme kretanja „živi štit“ su pratili vojnici Armije R BiH, iz čega proizilazi da se radi o prisilnoj radnji. Svjedokinja V.M., koja je u vrijeme kritičnog događaja bila stara 16 godina, svjedočila je da je bilo pucnjave za vrijeme njihovog kretanja, a nakon pucanja oni kao civili morali su da zalegnu. Sjeća se da je cijelo vrijeme bila u šoku i sjeća se trenutka kada je legla na zemlju, da je po njoj legao njen otac da je zaštititi.

Nakon dolaska „živog štita“ do mjesta zv.Brdo, došlo je do pregovora i kontakta između pripadnika Armije R BiH i HVO-a. HVO-u predočena je činjenica da pripadnici Armije R BiH imaju zarobljenih 20 civila hrvatske nacionalnosti, koje će upotrijebiti u borbi ukoliko se sukob ne završi. O ovoj činjenici svjedočio je i D.R. koji je bio pripadnik HVO-a i koji je bio na položaju na mjestu zv.Brdo. Tada je došlo do pregovaranja u njegovoj kući, gdje je bio prisutan i optuženi, a jedan pripadnik Armije R BiH i R.Z., kao pripadnik HVO-a, dogovorili su okončanje oružanog sukoba. Saznanje pripadnika HVO-a da pripadnici Armije R BiH imaju njihove civile u svojoj vlasti i da ih koriste kao živi štit imalo je uticaj na odluku HVO-a na prestanak oružanog sukoba. Nakon okončanja oružanog sukoba civili hrvatske nacionalnosti vraćeni su u kuću K.S.. Iz iskaza saslušanih svjedoka, te i odbrane okrivljenog proizilazi da je nakon predaje pripadnika HVO-a, došlo do strijeljanja jednog broja pripadnika, međutim, o ovom događaju sud nije zauzeo svoj stav, obzirom da to i nije predmet u konkretnom krivičnom postupku.

Nije prihvaćen iskaz svjedoka K.V., inače, stručnog svjedoka, koji je u toku rata bio pripadnik Armije R BiH, danas je penzionisan u činu „General Majora“. Iskaz ovoga svjedoka nije prihvaćen u dijelu kada tvrdi da od grupe civila hrvatske nacionalnosti u kritično vrijeme nije formiran „živi štit“, već da se radilo o formiranju grupe civila s ciljem iz dobre namjere da se sukob ne bi proširio i da ne bi prerastao u sukob visokog intenziteta. Ovo svjedočenje je protivrječno iskazu saslušanih svjedoka hrvatske nacionalnosti, odnosno svjedoka koji su se nalazili u „živom štitu“. Način odabira civila na mjestu krivičnog događaja i oružanog sukoba nedvojbeno ukazuje da su civilne osobe hrvatske nacionalnosti izabrane za formiranje „živog štita“, a u cilju okončavanja oružanog sukoba. Nakon što je formiran „živi štit“ došlo je do prisilnog kretanja civila prema mjestu zv.Brdo, gdje su se nalazili pripadnici HVO-a, koji su bili u oružanom sukobu sa pripadnicima Armije R BiH. Dionica kretanja civila u dužini od 1km bila je u zoni oružanog sukoba. Za vrijeme kretanja dolazilo je do

pucnjave zbog čega su civili morali zalijegati, a očigledno je da su na taj način bili izloženi nečovječnom postupanju.

Imajući u vidu iskaze većine saslušanih svjedoka civila hrvatske nacionalnosti, a čije iskaze sud nakon pažljive analize prihvata, koji su se uglavnom izjašnjavali o formiranju „živog štita“ i koji su svojim iskazima teretili optuženog koji je učestvovao u odabiru civila za „živi štit“, to se u radnji optuženog stiču obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1. ranijeg Krivičnog zakona F BiH.

Prema čl.154.st.1. Krivičnog zakona F BiH („Sl.novine F BiH“ br.43/98), ratni zločin protiv civilnog stanovništva, za koje krivično djelo je zapriječena kazna zatvora najmanje 5 godina ili dugotrajni zatvor, može se izvršiti na više načina. Između ostalog, ovo krivično djelo može se izvršiti i na način, „tko kršeći pravila Međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije nečovječno postupaju prema civilnom stanovništvu“. Pretresno vijeće Haškog tribunala koje je vodilo postupak i odlučivalo u predmetu K. i Č., zaključilo je da je nečovječno postupanje namjerna radnja ili propust, radnja koja je smišljena a ne slučajna, a kojom radnjom se nanosi teška duševna ili tjelesna patnja, što predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo. Između ostalog, korištenje ljudi za „živi štit“ predstavlja „nečovječno postupanje“. Odluku u predmetu K. i Č., pretresno vijeće Haškog tribunala donijelo je 26.02.2001.g.

Krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva bilo je propisano i ranijim Krivičnim zakonom SFRJ, u čl.142.st.1. za koje djelo je bila zapriječena kazna zatvora najmanje 5 godina ili smrtna kazna. Navedeni Zakon je preuzet kao Zakon Republike BiH i bio je važeći Zakon u vrijeme oružanog sukoba, odnosno izvršenja krivičnog djela.

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva sadržan je i u važećem Krivičnom zakonu BiH, u čl.173.st.1, za koje krivično djelo je zapriječena kazna zatvora najmanje 10 godina ili kazna dugotrajnog zatvora.

U pogledu pitanja materijalnog zakona koji treba primijeniti, obzirom da postoji konkurencija više zakona u pogledu primjene, sud je prihvatio pravnu kvalifikaciju iz optužnice, te je optuženi oglašava krivim i osuđen za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1.KZ F BiH („Sl.novine F BiH“, br. 43/98). Važeći čl.3 i 4.Krivičnog zakona BiH, kao i ostali zakoni, propisuju načela zakonitosti i vremenskog važenja Krivičnog zakona. Kako je od učinjenja krivičnog djela dva puta izmijenjen Zakon, ima se primijeniti Zakon koji je blaži za učinitelja, što proizilazi iz čl.4.st.2.KZ BiH, zbog čega je sud, kao najblaži zakon primijenio navedeni Krivični zakon F BiH, poštujući navedena načela zakonitosti i vremenskog važenja Krivičnog zakona.

Optuženi je predmetno krivično djelo učinio sa umišljajem. Kao vojna osoba, koja je u toku rata bila i na određenim nižim komandnim dužnostima, bio je svjestan da svojim postupcima prema civilnom stanovništvu krši i pravila Međunarodnog prava, a očigledno je da učinjenom radnjom, odabir civila za „živi štit“ želi prouzrokovati

zabranjenu posljedicu. Stoga, sud nalazi da je optuženi kriv za počinjeno krivično djelo, radi čega je oglašen krivim.

Prilikom odmjeravanja kazne, sud je imao u vidu pća pravila o odmjeravanju kazne iz čl.40.KZ F BiH, tako da je sud imao u vidu sve olakšavajuće okolnosti, koje utiču na visinu kazne. Sud prilikom odmjeravanja kazne nije našao otežavajuće okolnosti. Optuženi do sada nije krivično odgovarao, porodičan je. U vrijeme izvršenja krivično djela na strani optuženog stekle su se i osobito bitne olakšavajuće okolnosti koje su opredijelile sud da primijeni i odredbe iz čl.41. i 42.KZ F BiH i izvrši ublažavanje kazne. Kao osobito olakšavajuću okolnost sud je cijenio činjenicu da niko od civila iz „živog štita“ nije ranjen. Nadalje, optuženi je nakon okončanja sukoba pokazao i vidljivu humanost, koju je naglasio i kantonalni tužilac u svojoj završnoj riječi, da je optuženi nastojao da se ranjenim pripadnicima HVO-a pruži što hitnija ljebarska pomoć, jer je iste ranjene pripadnike vozio svojim kolima u pravcu Zenice, s tim da su ranjeni pripadnici preuzeti iz kola optuženog i odvezeni u Bolnicu Zenica, ambulantskim kolima. Nadalje, u predmetnom oružanom sukobu optuženi nije učinio druge radnje koje bi imale obilježja nečovječnog postupanja prema civilima. Shodno utvrđenim okolnostima, sud je odlučio da se maksimalno izvrši ublažavanje kazne zatvora, tako da je optuženom izrečena kazna zatvora u trajanju od jedne godine dana.

Odluka o troškovima krivičnog postupka donesena je u skladu sa čl.91.ZKP F BiH, tako da je optuženi dužan naknaditi troškove krivičnog postupka. Kako sud nije imao podatke o svim učinjenim troškovima u pogledu visine, to je odlučeno da sud o troškovima krivičnog postupka odluči naknadno posebnim rješenjem.

O imovinskopravnom zahtjevu sud nije odlučivao pošto oštećeni, odnosno svjedoci koji su bili u „živom štitu“ nisu postavili takav zahtjev.

Radi izloženog riješeno je kao u izreci presude.

**Zapisničar,
Edbera Behlić,**

**Predsjednik vijeća,
S u d i j a,**

Asim Pezer

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude donesene u prvom stepenu može se podnijeti žalba drugostepenom sudu - Vrhovnom sudu F BiH Sarajevo, u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude, a putem ovog suda.

